

Prekentekest: Mark.12,28-34

En skriftlærd, som hørte dette ordskiftet og forstod hvor godt Jesus hadde svart, gikk bort til ham og spurte: "Hva er det første av alle bud?" Jesus svarte: "Det første bud er dette: Hør, Israel! Herren vår Gud, Herren er én; og du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand og av all din kraft. Det andre er dette: Du skal elske din neste som deg selv. Ikke noe bud er større enn disse to."

Den skriftlærde sa til ham: "Du har rett, mester! Det er sant som du sier, at Herren er én og at det ikke er noen annen enn han. Å elske ham av hele sitt hjerte og av all sin forstand og av all sin kraft, og å elske sin neste som seg selv, det er mer verd enn alle brennoffer og andre offer." Da Jesus hørte hvor klokt han svarte, sa han til ham: "Du er ikke langt borte fra Guds rike." Og ingen våget å spørre ham mer.

"Hør, Israel, Herren vår Gud, Herren er én." Slik begynner jødernes trosbekjennelse. Alle fromme jøder gjentar denne bekjennelsen hver morgen og kveld. De fremsier Sjemá, etter det første ordet på hebraisk som betyr hør. Hør, Herren er én. Vi tror på én Gud. Akkurat som i vår trosbekjennelse, knyttes også deres sammen med det første bud: Du skal ikke ha andre Guder enn meg.

I Moseloven er det 248 bud og 365 forbud. En hedning sa en gang til en rabbiner med navn Hillel: "Du skal få gjøre meg til proselytt hvis du lærer meg hele loven mens jeg står på ett ben." Proselytt er en som går over til jødedommen fra en annen tro. Da svarte Hillel: "Det du ikke vil at andre skal gjøre mot deg, skal du heller ikke gjøre mot dem. Det er hele loven. Det andre er kommentarer. Gå og lær."

Her hører vi et visst slektskap til Jesu ord. Men Jesu ord dreier seg ikke bare om at vi skal unnlate å gjøre det andre misliker, skjønt det kan være mer enn vanskelig nok. Jesus utfordrer positivt. Det er ikke budene i en sum å unnlate å gjøre det onde. Budene i en sum er å gjøre kjærlighet. Mekanisk lovoppfyllelse, uansett hvor mye innsats som måtte ligge bak, er ikke å oppfylle budene, hvis kjærligheten ikke er drivkraften. Få ord er så misforstått som ordet kjærlighet. På norsk dekker ordet alt fra de sterke bånd og den rørende omsorgen gamle mennesker kan ha for hverandre etter et nesten livslangt og godt ekteskap, til den andre ytterlighet, den lettvinde og uforpliktende frasen poppidoler slenger ut mot sitt publikum, "I love you."

På norsk har vi her en mangel på gode ord for å skjelne den ene typen kjærlighet fra den andre. Slik er det ikke på Det nye testamentes grunnspråk, gresk. Her finnes det flere ord. Et av dem er eros, den lidenskapelige, seksuelle, som vi kjenner fra ordet erotikk. Et annet er filia, som går på vennskap, tilbøyelighet eller tiltrekning, slik vi kjenner det f.eks. i ordet heterofili. Men ingen av disse ordene for kjærlighet er brukt om å elske i det dobbelte kjærlighetsbudet.

På grunnspråket står det agape. De andre ordene for å elske er delvis egoistisk motivert. Agape er, i motsetning den kjærligheten som ikke søker sitt eget beste, men som elsker mer til tross for enn på grunn av. Slik er Guds kjærlighet mot oss. "Da vi ennå var Guds fiender," står det i Romerne 5, "ble vi forsonet med ham (Gud) ved hans Sønnns død." Ikke fordi vi hadde gjort oss fortjent til det. Ikke fordi vi hadde elsket Gud først. Nei, Gud elsket oss mennesker så høyt, at han satte alt inn på å frelse oss til fellesskap med seg,

slik vi er skapt til, vi som tilhører den menneskeheten som en gang måtte forlate Guds hage, og er født utenfor fellesskapet med Gud.

Den kjærligheten viste Jesus oss. Han, Guds Sønn, var villig til å gi avkall på seg og sitt, ja, han var til og med villig til å gå i døden for en menneskehet som hatet ham, ja som spikret ham til korset. Det er agapekjærlighet. "For så høyt har Gud elsket verden," står det i Den lille Bibel. Med den samme kjærlighet, agape, lærer budene oss å elske Gud og hverandre.

Så er det noen i vår tid, ja, faktisk ganske mange, som setter det dobbelte kjærlighetsbudet opp mot enkeltbudene. Budene i en sum blir til et fromt ønske like innholdsløst og ubestemmelig som ordet elske kan fortone seg i vår tid. Ordet fylles med hva man vil og settes opp mot og opphever de andre budene. På den måten argumenteres det for ulike samlivsordninger som bryter med det 6.bud. Det sies det er kjærligheten som er viktig, det å elske, det å ha sterke følelser for hverandre, det må komme foran enkeltbudene.

Ut fra den tankegangen blir Bibelen i strid med seg selv, og Gud blir i strid med sitt eget ord. Den agapekjærligheten som budene krever av oss til Gud og til nesten, blir byttet ut og erstattet med eros og filia, seksualitet og drifter. Brukt rett er disse typene kjærlighet Guds gode gaver som vi skal sette høyt og takke Gud for. Men, når budet sier vi skal elske Gud og elske vår neste, så dreier det seg ikke om å tilfredsstille egne og andres lengsler og drifter. Det dreier seg heller ikke først og fremst om følelser, selv om det også er med. Det handler mer om en total holdning, hvordan vi med hele oss, alt vi har og er, innretter oss i livet, - i forhold til Gud, - i forhold til medmennesker. Kjærlighet viser seg i praktisk handling. Jesus sa: "Den som elsker meg, vil holde fast på mitt ord." Joh 14,23. Kjærligheten opphever ikke budene, men budene konkretiserer hva kjærlighet er.

I kjærlighetens kapittel 1. Kor 13 beskrives kjærligheten slik: "Kjærligheten er tålmodig, kjærligheten er velvillig, den misunner ikke, den skryter ikke, er ikke hovmodig. Den gjør ikke noe usømmelig, den søker ikke sitt eget, blir ikke oppbrakt og glemmer ikke på det onde. Den gleder seg ikke over urett, men har sin glede i sannheten. Kjærligheten utholder alt, tror alt, håper alt, tåler alt."

Vakre ord. Men elsker jeg Gud og min neste slik? Elsker du Gud og din neste slik? Det er ikke uten grunn at kjærlighetsbudet er dobbelt. Ingen som elsker Gud kan hate sin bror. Budene henger sammen. Den som hater sin bror er ennå i mørket, står det i 1. Joh 2,11, "han vet ikke hvor han går hen, for mørket har blindet hans øyne." Hat blokkerer kontakten mennesker i mellom, men også kontakten med Gud. Det går derfor ikke an å bryte det andre kjærlighetsbudet og samtidig mene seg å holde det første. Jesus sier: "Det du har gjort mot en av disse mine minste, det har du gjort mot meg."

Likevel, om du ikke hater noen mennesker, kan du da helt oppriktig si at du elsker Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din forstand og av all din kraft? De færreste vil vel svare et frimodig ja. Og om en hadde svart et frimodig ja, så spør det hvordan det er med selvinnsikten. Å elske Gud slik betyr at ingen områder av livet unntas. Jobb, fritid, familieliv, følelsesliv og intellekt. I alt skal kjærligheten til Gud være det sentrale. Alle opplever vi at mye av det vi gjør og tenker preges av helt andre motiver enn kjærligheten til

Gud og nesten. Vi har ikke bare agapekjærlighet i oss, men også en god porsjon egoisme, det som tjener meg og mitt.

"Du har rett, mester." Den skriftlærde som snakket med Jesus gav Jesus rett. "Det er sant som du sier, at Herren er én og at det ikke er noen annen enn han. Å elske ham av hele sitt hjerte og av all sin forstand og av all sin kraft, og å elske sin neste som seg selv, det er mer verd enn alle brennoffer og andre offer." Da Jesus hørte hvor klokt han svarte, sa han til ham: "Du er ikke langt borte fra Guds rike."

Han forstod, gav sin tilslutning til Guds gode vilje med hans liv. Han kjente budene. Hadde nok også et brennende ønske om å leve oppriktig, leve etter Guds bud. Kanskje var det derfor han var så nær. Kanskje var det også fordi han med sitt ekte engasjement for Guds sak og sin oppriktighet en dag måtte komme til å innse; til tross for alt mitt strev med å elske Gud, med å elske medmennesker, med å følge budene. Til tross for år med slit, så har jeg mislykkes og spilt fallitt. Mitt liv er ikke slik Gud ville det skulle være. Min kjærlighet er ikke slik Guds kjærlighet er. Guds lov har vært som et speil. Det har vist meg min egen utilstrekkelighet og synd overfor den hellige og rettferdige Gud.

Slik ville det være for den skriftlærde. Slik er det også for oss når vi kjenner Guds lov, og når vi kjenner oss selv. I Rom 3 står det: "Ikke noe menneske blir rettferdig for Gud på grunn av gjerninger som loven krever. Ved loven lærer vi synden å kjenne." Den som kjenner Guds lov vet også mye om seg selv. Derfor begynner vi også hver gudstjeneste med syndsbejennelsen.

Når Gud grep inn i historien med sin rettferdighet, var det ikke for å straffe urettferdige. Det var for å kunne erklære som rettferdig den som tror på Jesus. I Rom 3 står det: "Men nå er Guds rettferdighet blitt åpenbart uavhengig av loven... Dette er Guds rettferdighet som gis ved troen på Jesus Kristus, til alle som tror. Her er det ingen forskjell, for alle har syndet, og de har ingen del i Guds herlighet. Men ufortjent og av hans nåde blir de erklært rettferdige på grunn av forløsningen i Kristus Jesus."

Den skriftlærde var ikke langt borte fra Guds rike. Han stod ansikt til ansikt med ham som brakte Guds rike nær. Han stod ansikt til ansikt med han som selv oppfylte det dobbelte kjærlighetsbudets krav. Han som levde sitt liv slik vi alle skulle ha levd våre liv.

Den skriftlærde var ikke langt borte fra Guds rike, men det siste skrittet inn i Guds rike kan ikke gå langs lovens vei, gjennom strevet med å leve opp til Guds krav. Den veien ville aldri nå frem. Heller ikke vil det være noen redning for den skriftlærde i å leve så godt han kan, og så be om tilgivelse for resten, det som mangler i å leve rett. Nei, Bibelens ord lærer oss at å blande egne gjerninger inn som grunnlag for frelse er det samme som å forkaste Guds nåde.

Derfor, det siste skrittet for enhver som søker Gud, det er full kapitulasjon. Det er å si som apostelen Peter da han så Jesus gå på Genesaretsjøen og gikk mot ham på vannet, men sank: "Herre, frels meg!" Eller som disiplene i båt på den samme Genesaretsjøen, da det ble uvær og de holdt på å forlise: "Herre, frels! Vi går under!" Og tenk, deres bønn ble hørt.

Slik er Jesus. Hans navn betyr Herren frelser. Hans liv bevitner at det er sant: "Menneskesønnen er kommet for å oppsøke det som var fortapt, og frelse det." Luk 19,10. Da er det ikke nok å ha Jesus til forbilde. Da er det ikke nok å stå skulder ved skulder til Jesus i solidaritet. Jesus må ta bolig i oss. Hans liv må bli vårt, og vårt liv må overlates i hans hender. Da vil han skape et nytt hjerte og gi oss en ny og stødig ånd med lyst til å gjøre Guds vilje. Da vil han skape en ny motivasjon og drivkraft i våre liv som vil det som Gud vil. Da gjør vi det ikke som av tvang, men med takknemlighet og glede. Måtte han, som begynte en god gjerning i deg, fullføre den helt til Jesu Kristi dag. Amen.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.